

NORSKE ARKITEKTKONKURRANSER

Utgitt av Norske arkitekters landsforbund på oppdrag av Nygårdstangen Utvikling

NR.
552
2023



Begrenset arkitektkonkurranse

«BERGEN BYARENA OG UTVIKLING AV NYGÅRDSTANGEN»



Norske arkitekters
landsforbund

KORT OM KONKURRANSE- OPPGAVEN

Bergen mangler en arena av høy internasjonal standard som kan romme nasjonale og internasjonale musikk-, kultur- og sportsarrangement til glede for byens borgere og gjester. Nygårdstangen Utvikling AS (NUAS) har som mål å gi byen denne arenaen gjennom arbeidet med Bergen byarena.

NUAS sin visjon er at Bergen byarena skal bidra til å gjøre Bergen og regionen til en internasjonal og storslagen destinasjon for kultur og sportsbegivenheter av høy kvalitet, parallelt med en etterlengtet byutvikling på Nygårdstangen som blant annet innebærer å erstatte bygarasjen med ny og fremtidsrettet bybebyggelse.

Det er en forutsetning for NUAS at arenaen får en størrelse, form og arkitektonisk kvalitet som kan oppfylle visjoner og føringer som er gjort i politiske vedtak i Bergen kommune, 24.06.2020 (sak 218/20), om forpliktelse av salg av eiendom til etableringen av en privatfinansiert byarena på Nygårdstangen. Byarenaen skal være en storstue for større internasjonale idrettsarrangementer, konserter og konferanser. Dette vil kreve plass til minst 8.000 sittende og/eller 12.000 stående publikummere. Arkitektkonkurransen (konkurransperiodens trinn 1) for Bergen byarena ble gjennomført i perioden 22.12.2022 til 22.03.2023.

GJENNOMFØRING AV KONKURRANSEN - TRINN 1

Konkurransen ble gjennomført som en begrenset arkitektkonkurranse der totalt 7 team ble invitert til å delta på prekvalifisering. Etter prekvalifisering ble følgende team invitert til å delta i selve konkurransen:

- C. F. Møller som hovedsøker, med HLM Arkitektur, Dipl. Ing. Florian Koche, NWA og Helge Hopen som underleverandører.
- Nordic Architecture som hovedsøker, med Populous, Bjørbekk & Lindheim, Schlaich Bergmann Partner, Norconsult og ME Engineering som underleverandører.
- 3XN som hovedsøker, med Arup, Asplan Viak, Smedsvig og GXN som underleverandører.

Alle teamene hadde lokale representanter samtidig som teamene representerte topp internasjonal og nasjonal kompetanse. De tre deltakerne fikk hver utbetalt et honorar på NOK 400.000. Det ble avholdt et oppstartseminar med de prekvalifiserte arkitektkontorene i Bergen 12. januar 2023. Frist for å stille spørsmål til konkurranseprogrammet var satt til 31.01.2023, og innleveringsfristen var 22.03.2023.

RANGERING

KONKURRANSENS VINNER:

Team C.F.Møller

C. F. Møller
HLM Arkitektur
Dipl. Ing. Florian Koche
NWA
Helge Hopen

ØVRIGE UTKAST

Team Nordic

Nordic Architecture
Populous
Bjørbekk & Lindheim
Schlaich Bergmann partner
Norconsult
ME Engineering

Team 3XN

3XN
Arup
Asplan Viak
Smedsvig
GXN

Øvrige utkast er ikke rangert

Utgitt av Norske arkitekters landsforbund på oppdrag av Nygårdstangen Utvikling



Norske arkitekters
landsforbund

JURY

JURY

Juryen er satt sammen for å sikre riktigst mulig vurdering av de innleverte forslagene. Den består både av eksterne og interne medlemmer med samlet bred faglig kompetanse:

Filip Rygg

Daglig leder i Nygårdstangen utvikling AS

Trond Are Martinsen

Prosjektleder for Nygårdstangen utvikling AS

Eirik Kildal

Direktør utvikling eiendom, Thon Gruppen (hovedeier i Nygårdstangen utvikling)

Nancy Jøssang

I arbeidsgruppen til Nygårdstangen utvikling (Sivilarkitekt i Opus Bergen AS)

Kari O. Sørebo

Prosjektleder for plankonsulent Opus Bergen AS

Adnan Harambasic

Arkitekt for plankonsulent, SAAHA AS

Merete Gunnes

Landskapsarkitekt, Oppnevnt av NALs konkurransekomité

Ole Petter Løtvedt

Planlegger, Byplanavdelingen Plan- og bygningsetaten, Bergen kommune (kom inn som jurymedlem i fase 2)

Lars Haukeland

Sivilarkitekt, oppnevnt av NALs konkurransekomité juryens leder

Gisle Nataas

Arkitekt MNAL, juryens sekretær, Norske arkitekters landsforbund (NAL)

Juryen hadde anledning til å knytte til seg rådgivere innen særskilte deltemaer.

Juryen har hatt mandat til å avgjøre konkurransen ved å kåre én eller flere vinnere. Juryens innstilling er bindende dersom det skal forhandles med én vinner. Dersom juryen kårer flere vinnere, vil juryens innstilling være rådgivende.

GJENNOMFØRING AV KONKURRANSEN – TRINN 2

Nygårdstangen Utvikling besluttet i samråd med juryen og NAL at arkitektkonkurransen skulle utvides til et trinn 2 der konkurranseområdet utvides til å omfatte hele planområdet.

I trinn 2 av arkitektkonkurransen ble det besluttet at to av de tre teamene som deltok i trinn 1 skulle inviteres til å delta. Det var de to teamene med best besvarelse på konkurransens trinn 1, og mest relevante plangrep som utgangspunkt for trinn 2. I denne sammenheng trekkes det særlig fram at løsningsforslagene har vist best sammenheng/synergi mellom hotell og arenabygget. Hensikten med arkitektkonkurransens trinn 2 var å utvikle og illustrere plangrep for hele planområdet, med utgangspunkt i det samlede programmet i plansaken. Teamene skal også kvalitetssikre arenabyggets, byrommets og hotellets plassering og videreutvikle forslaget for disse basert på juryens konkrete tilbakemeldinger etter trinn 1.

Oppgaven i trinn 2 gikk ut på å vise hvordan arenabygg, hotell, konferansesenter, boliger, kollektivterminal, parkeringsanlegg for biler og sykler kan etableres innenfor konkurranseområdet. Konkurransenperioden for trinn 2: 9. mai – 30. juni.

Mottak av konkurranseforslag og anonymitet

Det var lagt opp til separate midtveis- og sluttpresentasjoner i konkurranseperioden, innleveringen var derfor ikke anonym. Presentasjoner og midtveismøter ble avholdt separat for hvert team.

Midtveismøte, innlevering og sluttpresentasjon

Det ble avholdt midtveismøtet i Bergen 15. februar 2023. Innleveringsfrist var 22.03.2023 med sluttpresentasjon 27. mars 2023. Alle de tre konkurranseforslag ble godkjent for videre juryering. Konkurransenutkastene ble vurdert av en kompetent og bredt sammensatt jury, og anonymitetsprinsippet har konsekvent blitt ivarettatt. Jurymøtene ble gjennomført fysisk og digitalt. Det ble avholdt 8 jurymøter: 27.03, 28.03, 12.04, 18.04, 24.04, 23.08, 24.08 og 30.08. 2023

Juryering

Konkurransen er i første fase bedømt av en jury som består av tiltakshavere og utbyggere, rådgivere, en landskapsarkitekt oppnevnt av NLA (Norske landskapsarkitekters forening) samt en arkitektoppnevnt av NAL (Norske Arkitekters Landsforbund). I andre fase ble juryen supplert med en arealplanlegger fra Bergen Kommune. Juryen har også knyttet til seg entreprenørfaglig kompetanse. Juryens mandat var å avgjøre konkurransen ved å utpeke en vinner og eventuelt rangere et antall øvrige deltakere.

I utgangspunktet var målet å velge en vinner og samarbeidspartner på grunnlag av fase 1. På bakgrunn av oppgavens kompleksitet og potensial som de innleverte forslagene dokumenterte, besluttet juryen å gjennomføre fase to med et utvidet konkurranseområde før en endelig vinner ble valgt.

EVALUERINGSKRITERIER

KONKURRANSEUTKASTENE BLE EVALUERT ETTER EN HELHETSVURDERING BASERT PÅ FØLGENDE BEDØMMELSESKRITERIER I UPRIORITERT REKKEFØLGE:

BY- OG LANDSKAPSHENSYN

- Samlet disponering av konkurranseområdet og forholdet til byutviklingen langs havnefronten og tomtens omgivelser
- Forbindelse til omgivelser og tilgjengelighet

KONSEPT FOR UTFORMING AV UTEROM

- Byggets underordnede rolle og respekt for byen og landskapet
- Ivaretagelse av by, landskap og fjernvirkning
- Overordnet grep og arkitektonisk kvalitet
- Samlet disponering av konkurranseområdet

ARKITEKTONISK UTTRYKK, VOLUMOPPBYGGING OG FORHOLDET TIL OMGIVELSENE

- Arealdisponering, publikumsflyt, logistikk og fleksible sambruksmuligheter
- Sammenhengen bygg og byrommene rundt
- Overordnet grep og gode funksjonelle løsninger for byliv, publikumsflyt og arrangementet.

MILJØLØSNINGER

- Miljøvennlige og bestandige løsninger og materialer forenlig med bærekraftige prinsipper
- Robusthet i konstruksjoner og materialvalg

GJENNOMFØRBARHET

- Potensial for gjennomføring
- Potensial for utvikling og bearbeiding innenfor realistiske økonomiske rammer
- Robusthet og tilpasningsdyktighet på det kommersielle konseptet.

TRINN 2:

Kriteriene fra første runde ble videreført. Supplerte kriterier for utvidet konkurranseområde:

- Overordnet plangrep for utvidet konkurranseområde
- Plangrepets samlede robusthet.
- Bokkvalitet (se kvalitetsprinsipper som definert i Arkitektur+ <https://www.bergen.kommune.no/api/rest/filer/V8891925>)
- Kvalitet på byrom/torg, andre private og fellesarealer (MUA).
- Gode koblinger til øvrig bystruktur.
- Realistisk, robust og fleksibel kollektivterminal.
- Robust og fleksibelt parkeringsanlegg.
- Løsning for åpning av kanal



Figur 4 Kartet viser konkurranseområde (rød strek) og studieområde (oransje strek) på flyfoto

JURYENS SAMLEDE VURDERING

GJENNOMFØRING AV FASE 1:

Den første fasen omhandlet et avgrenset tomteområde som omfattet søndre del av Bygarasjen og tomteområdet (trekanttomta) ned mot ADO arena.

Oppgaven i denne første fasen var å lokalisere og utforme en multifunksjonell byarena med kapasitet til 8000 sittende publikum og et hotell med maksimalt 600 rom. Oppgaven skulle i størst mulig grad løses innenfor eksisterende gate- og veisystem, og forholde seg til strategier for blå/grønn by, trafikk, arealformål og byggehøyder som lå til grunn i foreliggende områdeplan. Det ble gjennomført et midtveismøte med muntlige tilbakemeldinger til hvert enkelt team, og en konsentrert skriftlig tilbakemelding i etterkant.

Tre gode forslag ble innlevert rettidig i mai 2023 og hvert team presenterte sitt forslag for juryen.

JURYENS VURDERING AV FASE 1:

To forslag skilte seg ut etter innlevering av fase 1. Forslagene var svært forskjellige når det gjaldt byplangrepet og arkitektonisk oppbygging:

- Forslaget fra team Nordic hadde samlokalisert hotellet og byarenaen i et samlet bygningsvolum syd for Lungegårdskaien. Det store volumet var utformet med vekt på trefasader og grønne tak. Forslaget viste også gode byromskvaliteter. Et stort torg/byrom ble foreslått nord for Lungegårdskaien.
- Forslaget fra team C.F. Møller hadde lokalisert de to hovedfunksjonene på hver side av Lungegårdskaien med byarena på sydsiden. En broforbindelse knyttet funksjonene sammen over gata. En «bybase» med et felles, bymessig formspråk knyttet byarena og hotell sammen med bygulvet.
- Det tredje forslaget fra team 3XN hadde prinsipielt samme byplangrep som team C.F. Møller. Prosjektet viste en gjennomarbeidet arena. Utforming av hotell samt løsninger for byrom og taklandskap hadde ikke samme kvalitet. På tross av en djerv arkitektonisk utforming av forslaget, vurderte juryen at forslaget ikke hadde samme helhetlige kvaliteter som de to konkurrentene i parallelloppdraget. Juryen ønsker likevel å trekke frem at teamet hadde et interessant forslag til åpning av kanal langs Byarenaens vestre side.

Juryen vurderte at innleveringen hadde vist at det var et behov for å se forslagene i sammenheng med et større helhetlig grep som omfattet hele bygarasjen, for å fange opp teama som:

- Kollektivterminal
- Offentlige byrom
- Mobilitet
- Grep for boligkvartal(ene)

Det ble derfor besluttet foreslått å gjennomføre en fase 2 fram med innlevering før sommeren med utvidet avgrensning.

GJENNOMFØRINGEN AV FASE 2:

På grunnlag av juryens vurderinger av resultatet i fase 1, ble følgende team invitert til å gjennomføre fase 2 med den utvidede områdeavgrensningen:

- Team Nordic
- Team C.F. Møller

Teamene ble bedt om å levere et forslag som videreførte de respektive forslagene for hotell og byarena fra fase 1. De ble samtidig bedt om å vurdere noen forbedringer basert på juryens vurderinger i fase 1.

Programmet for det utvidede konkurranseområdet var først og fremst:

- Innpasse 800 boliger i henhold til politiske vedtak.
- Vurdere plasseringen av arenaen i det helhetlige planområdet.
- Skissere en ny løsning for kollektivterminal innenfor konkurranseområdet som ga minst like god kapasitet som i dag.
- Skissere en ny løsning for parkering som også ivaretar boligene.
- Ivareta bybanens trase.
- Sikre kvalitet i byen både når det gjelder byrom og byfunksjoner.
- Redegjørelse for håndtering av overvann og hvordan overvann kan være en ressurs i byrom / byromsforløp.
- Bebyggelse skal forholde seg til fastsatte høyder i områdeplan. Der det er behov for avvik skal avvik begrunnes.
- Høyder skal spille sammen med naboområdene og svare arkitektonisk på utformingsstrategien som finnes i Bergen.

Med bakgrunn i at det utvidede konkurranseområdet involverte nye viktige program av offentlig betydning ble det besluttet å trekke Plan- og bygningsetaten i Bergen kommune inn i konkurranseprosessen slik at en kunne få tydelige innspill og vurderinger. Dette ble avklart med kommunen og ivaretatt på to måter:

- En representant fra plan- og bygningsetaten ble pekt ut av kommunen og tiltrådte juryen.
- Det ble avholdt en workshop (plansmie) med bred deltakelse fra Bergen kommune, fylkeskommunen, Skyss og Statens veivesen der viktige programforutsetninger for fase 2 ble skissert og innarbeidet i prosessen.

På workshopen deltok både juryen og representanter for team Nordic og team C.F. Møller. Diskusjonene og innspillene ble viktige for utformingen av de to endelige forslagene. Viktige forutsetninger som måtte ivaretas ble tydelig påpekt. Det ble også åpnet noe handlingsrom i forhold til framtidig utvikling i og omkring konkurranseområdet. På denne måten sikret man at de to endelige forslagene fikk innarbeidet robusthet for framtidig utvikling i området.

JURYENS VURDERING AV FASE 2:

Det ble innlevert to meget gode forslag i fase 2. De endelige forslagene ble presentert for juryen av de respektive team i Bergen den 23. august. Begge team hadde tatt utgangspunkt i sine løsninger for byarena og hotell fra fase 1 og innarbeidet betydelige forbedringer. For det utvidede konkurranseområdet har de to forslagene store forskjeller i arkitektonisk løsning, men også mange felles konklusjoner som juryen mener er nyttige innspill til videre planprosess:

- Boligdelen er delt i to utbyggingsområder/kvartaler.
- Bybanens trase beholdes og deler konkurranseområdet i to kvartal.
- Ny kollektivterminal legges på bakkeplan i kvartalet nærmest Bergen storsenter.
- Høyden på bebyggelsen overstiger ikke tårnet på Media City.

- Inn/utkjøring for terminal og parkering ivaretas fra Fjøsangerveien.
- Hovedgrebene gir plass til 800 boliger som forutsatt.
- Hotellet er nedskalert til mellom 300 og 400 rom.
- Innenfor konkurranseområdet er det trekanttomta som peker seg ut som den beste plasseringen av Byarena.
- Det etableres en ny forbindelse mellom trekanttomten og ADO der området under viadukten tas i bruk.
- Etablering av ulike typer byrom med ulike kvaliteter som kobler seg på dagens gangakser.
- Lokal overvannshåndtering innpasses i byrom og gater og er med og skaper gode opplevelseskvaliteter. Teamene har vist at kanalen ikke er del av byrommene rundt byarena. Der er det vist lokal overvannshåndtering. Kanalføring må avklares i den videre planprosessen.
- Utvikle plasser og gode byrom. Spesielt ble det klart at det er potensiale for et flott byromsforløp på langs østsiden av konkurranseområdet.
- Potensiale for gode sykkelløsninger i det samme området.

Disse grepene fremstår som klare valg som bør kunne legges til grunn for den videre utformingen av byområdet. Så har forslagene også egne kvaliteter og løsninger som skiller dem og skaper de byplanmessige og arkitektoniske grep som gjør at juryen kan utpeke en vinner. Juryen har lagt kriteriene fra fase 1 og fase 2 til grunn for de endelige vurderingene. Disse er nærmere dokumentert i egne vedlegg for hvert av de tre teamene som har deltatt i konkurransen.

Alle forslag arbeider med miljø på et mer overordnet nivå. Forslagene er på nåværende tidspunkt robuste når det gjelder konstruksjonsvalg og forenelig med bærekraftige valg når det gjelder materialitet. Juryen har vurdert at mulighet til å velge gode løsninger for miljø i neste fasen er i varetatt i forslagene og vil kunne videreutvikles.

JURYENS OVERORDNEDE VURDERING AV TEAM C.F. MØLLER:

Arkitektonisk fremstår prosjektet som meget godt formet, med formelementer som understøtter den urbane beliggenheten. Bybasen er nedskalert, og arkitekturen henter variasjon og farge fra bygningene som finnes i omgivelsene i Bergen.

Selve arenaen med sin klart uttrykte form er konkurransens beste. Den søndre kortsiden i arenaen er spesialisert for å kunne ivareta arrangementer med scene, noe som gir et svært godt potensial for flerbruk. Gjennom bearbeidelsen foretatt i fase 2 er arenaen blitt svært kompakt. I trinn 2 har teamet jobbet videre med løsningen der Lungegårdskaiaen ligger mellom hotell og arena. Broen som forbinder over gaten er betydelig nedskalert, noe som gjør den mer troverdig. Samtidig er en samlokalisering på sydsiden også vurdert som en mulighet, noe som også her fordrer en forskyvning av Lungegårdskaiaen.

I trinn 2 har team C.F. Møller foreslått to tydelig utformede kvartaler for å ivareta bokvalitet i det utvidede konkurranseområdet. Gårdsrommene er løftet for å gi plass til henholdsvis parkering og bussterminal. Kvartalenes geometri, med kutting og bearbeiding av hjørnene, gir potensial for varierte og arkitektonisk spennende byrom. Kvartalene er basert på prinsippet med en lavere randbebyggelse og høyere tårn på strategiske punkt i kvartalet. Dette prinsippet løser flere forhold:

- Skjerming for støy fra omgivelsene.
- Sikrer høy utnyttelse med gode solforhold for boliger og gårdsrom.
- Det indre gårdsrommet fremstår som privat selv om det er offentlig tilgjengelig.

Både plantegning og enkle, men illustrative bilder og film viser at prosjektet har potensial til å skape gode byrom og et godt boligprosjekt. Forslaget viser en storslått løsning for hele østsiden som åpner for et godt byromsforløp helt fra bystranden og ADO i sør til Vincent Lunges plass i nord.

Kollektivterminalen er foreløpig skissemessig vist, men lokaliseringen og en optimalisering av kjøremønsteret vil etter juryens mening kunne gi plass til en fullverdig terminal. Juryen har tro på løsningen der kollektivterminalen er godt synlig og tilgjengelig fra gateplan omkring og også har potensial for å samhandle med Fjøsangerveien.

JURYENS OVERORDNEDE VURDERING AV TEAM NORDIC:

Samlokaliseringen av hotell og byarena på sydsiden av Lungegårdskaiaen er en god ide som løser flere forhold:

- Nær kontakt og synergi mellom hotell og arena både når det gjelder logistikk og drift.
- Gir plass for utforming av bygninger og byrom på nordsiden av Lungegårdskaiaen.

I fase 1 var tomten for liten for dette grepet, og publikumsstrømmen til arenaen måtte løses via en storslått trapp rampe som juryen ikke hadde tro på. Denne ble fjernet i fase 2, ved at Lungegårdskaiaen ble flyttet mot nord. Dette ga gode løsninger for bygulvet, med raus forplass til Byarenaen og gode byrom langs østsiden. Juryen stiller likevel spørsmål om det samlede prosjektet er robust nok, i og med at flytting av veitraseen kan bli en stor utfordring.

Nedskaleringen av hotellet gav også en betydelig forbedring av bebyggelsens arkitektur. Det samlede bygget framtrer mer bymessig etter fase 2, og gir tro på at en samlokalisering av de to hovedfunksjonene kan være mulig. Arenaen er fint og profesjonelt formet, og gir i tillegg til perfekte forhold for ishockey og ballidretter også svært gode muligheter for flerbruk.

Det to boligkvartalene er utformet med sammenkjedede punkthus som er løftet opp over kollektivterminal og parkering/bygulv. Dette skaper et interessant møte mellom bygulv og bygning, og bebyggelsen får et fint oppløst uttrykk i det store bybildet. Punkthusene skaper etter juryens mening også noen utfordringer:

- Begrensede muligheter for å håndtere støy på fasader og i gårdsrom.
- Gårdsrom som ikke avgrenses, og dermed får egenskaper som utvisker hierarkiet mellom private områder og offentlige byrom selv om gårdsrommenes nivå er løftet.
- Høyde på bygg sett i sammenheng med bredde på gårdsrom svekker kvaliteten for utearealene.
- Gir et unødvendig stort brudd med Bergens arkitektoniske identitet.

Kollektivterminalen er skissemessig vurdert og plassert i kvartalet nærmest Bergen storsenter. I planene ser den ut til å være trang, men prosjektet vil med en bearbeiding kunne gi rom for en fullverdig løsning. Det er uheldig at skissene forutsetter bruk av Fjøsangerveien for å få nok plasser for bussoppstilling.

JURYENS OVERORDNEDE VURDERING AV TEAM 3XN:

Arkitektonisk fremstår prosjektet som elegant formet og med en tydelig ide der hotell og byarena tilførte området en ny modernitet med klare internasjonale referanser. Byarenaen var plassert på trekanttomta og hotellet nor for Lungegårdskaiaen. De to delene var forbundet med en bru på takplanet.

Mens arenaen var godt utformet med tydelig bruk av erfaringer fra andre arenaprosjekt, framsto hotellet som mindre troverdig med noe ukurante rom og trange dimensjoner.

Juryen er usikker på den sterke vektlegging av takflatene som publikumsområder, og tror heller ikke på publikumsrampen som leder fra bygulvet til takflatene. I tillegg til å tilføre unødig kompleksitet, trur juryen at grepet vil kunne svekke bygulvets potensial.

JURYENS AVGJØRELSE OG ANBEFALING

Vinneren av konkurransen om Bergen Byarena er: Team CF Møller.

Etter en helhetlig vurdering av de to forslagene, samt evaluering i henhold til konkurransens hovedkriterier, vil juryen utpeke team C.F. Møller til vinner av konkurransen om Bergen Byarena.

Prosjektet er gjennomarbeidet, har gode vurderinger og er godt presentert. De fleste av teamets forslag bør kunne legges til grunn for den videre utvikling og utforming av dette viktige byområdet i Bergen.

Et viktig spørsmål i den fremtidige reguleringen er om forskyvning av Lungegårdskaia kan gi plass til en samlokalisering av hotell og byarena. Team C.F. Møllers forslag viste flere muligheter for videreutvikling. Dette kan bety at boligkvartalet kan bli noe større i sør, noe som igjen kan bidra til et økonomisk bærekraftig byggeprogram.

Juryens anbefaling for det videre arbeidet med vinnerforslaget

Juryen anbefaler sterkt at det blir undersøkt om beliggenheten av Lungegårdskaia kan forskyves slik at en samlokalisering av hotell og arena på sydsiden blir mulig. En slik løsning vil gi god logistikk og potensiale for synergieffekter når det gjelder drift. Om dette grepet blir gjennomført, vil det også gi økt kvalitet og størrelse for boligkvartalene og byrommene. Eventuelle endringer må sees i sammenheng med den pågående samferdselsutredningen og vurderes i det videre planarbeidet.

Kollektivterminalen bør plasseres i kvartalet nærmest Bergen storsenter som foreslått av begge finalistene. Juryen mener i tillegg at parkeringen bør lokaliseres i etasjer under kollektivterminalen. C.F. Møller foreslo en parkeringsløsning basert på automatparkering som i Dok 1 i Århus. Dette kan være en løsning som bør undersøkes, men juryen anbefaler at det også utvikles en løsning basert på konvensjonell parkering.

Adkomsten for busser og biler bør skje fra Fjøsangerveien. Innkjøring og utkjøring for bussene bør legges i nordre kvartal og separeres slik at en oppnår maksimal kapasitet. Inn og utkjøring for parkering bør skje fra Fjøsangerveien via det søndre kvartalet for å unngå konflikter når det gjelder areal og logistikk. Økonomitrafikk til kvartalene (evt. hotell) og til Bergen storsenter kan da løses via denne adkomsten.

Det bør innledes et samarbeid for å innpasse omforente grep for overvannsløsninger, vannspeil og kanaler på bakgrunn av vinnerprosjektet. Trafikkløsning for sykkel bør også videreutvikles på bakgrunn av konsepter som er utviklet gjennom denne konkurransen.

JURYENS UNDERSKRIFTER

September 2023

Filip Rygg

Daglig leder i Nygårdstangen
utvikling AS

Trond Are Martinsen

Prosjektleder for Nygårdstangen
utvikling AS

Eirik Kildal

Direktør utvikling eiendom, Thon
Gruppen (hovedeier i Nygårdstangen
utvikling)

Nancy Jøssang

I arbeidsgruppen til Nygårdstangen
utvikling (Sivilarkitekt i Opus Bergen AS)

Kari O. Sørebo

Prosjektleder for plankonsulent Opus
Bergen AS

Adnan Harambasic

Arkitekt for plankonsulent, SAAHA AS

Lars Haukeland

Sivilarkitekt, oppnevnt av NALs
konkurransekomité

Merete Gunnes

Landskapsarkitekt, Oppnevnt av NALs
konkurransekomité

Ole Petter Løtvedt

Planlegger, Byplanavdelingen Plan- og
bygningsetaten, Bergen kommune
(kom inn som jurymedlem i fase 2)

Gisle Nataas

Arkitekt MNAL, juryens sekretær,
Norske arkitekters landsforbund (NAL)



«TEAM CF MØLLER»

VINNER

Hovedrådgiver:

C. F. MØLLER ARCHITECTS

Klaus Toustrup, Arkitekt/Partner
Per Højgaard,
Mårten Leringe
Katarina Klosterberg
Therese Mælen-Ødegaard
Rob Marsh
Jens Rex

Underrådgivere:

HLM ARKITEKTUR AS

Per Højgaard

DIFK A/S

Dipl. Ing. Florian Koche

NWA ACOUSTICS AND THEATRE

Neill Woodger

HELGE HOPEN, Trafikk Ingeniør

Byarena og hotell (trinn 1)

Prosjektets styrke ligger i plangrepets hovedelement: Bybasen. Bybasen er et godt grep som binder bygningsanlegget sammen og skaper en god relasjon til bygulvet og en positiv opplevelse i både fjern- og nærvirkning av prosjektet. Forslaget føyer seg godt inn i byen med en fin arkitektonisk inndeling og gode dimensjoner. Ideen om bybasen er forankret i lokal byggeskikk og størrelsesmessig fremstår prosjektet stedtilpasset i volum og uttrykk. I en videre bearbeiding bør Bybasens omfang vurderes i forhold til skygge på uteareal.

Juryen har stor tro på den foreslåtte byarena som er godt utformet og med god synergi i forhold til hotellet.

Hovedinngang til byarena er plassert på bygulvsnivå mot øst, men virker logisk i forhold til den langsgående byromsaksen i øst som kobler seg på ganglinjene fra sentrum. Programmering ute/inne fremstår godt gjennomarbeidet. Broforbindelsen mellom hotell og arena er godt plassert og fungerer bra sammen med tanken om bybasen, men broen er muligens utformet for bred. Dette må videreutvikles.

Lunegårdskaien er illustrert som et levende byrom, men i praksis vil dette være både et byrom og en vei med tungtrafikk og buss. Byrommet på nord/østlig hjørne bør utvides og bli et tydeligere byrom og knutepunkt for flere gangakser. I konkurransens fase 1 mangler prosjektet et byrom som svarer ut Vanntorget intensjoner med gode uteoppholdskvaliteter.

Prosjektet fremstår godt gjennomførbart og uten krevende avhengighetsforhold. Store deler av byrommene ligger under tak eller i skyggen og under motorvei, dette gjør det utfordrende å skape grønne, levende byrom. Sammenhengene, programmeringen og ute/inne-situasjonen skaper likevel mulighet for en aktiv gangforbindelse i øst.

Utvidet konkurranseområde (trinn 2)

Området er organisert i to kvartaler som består av en ring med lavere bebyggelse med noe variert høyde samt 2-3 punktbygg som strekker seg opp til makshøyden til Bergen Media City.

Bybasen tas i bruk som konseptuelt grep også i boligområdene. Grepet med kvartaler skaper generøse og stille gårdsrom som er løftet en etasje i begge kvartalene. Kvartalene er formet nøysomt i hjørnene for å skape gode visuelle forbindelser videre i området, og for å lokale byrom med gode kvaliteter. På dette punktet fremstår forslaget som meget overbevisende.

Kollektivterminalen er løst under nord-kvartalet, felt A, med et forslag til perronger som gir mulighet for en relativt trygg langsgående forbindelse i nord/sør-retningen. Dette er et meget godt utgangspunkt for videreutvikling av terminalen. Forslaget foreslår et automatisert parkeringsanlegg under kvartalet nærmest byarenaen, i felt B. I det videre arbeidet

bør det undersøkes mulighet for et tradisjonelt parkeringsanlegg under begge kvartaler.

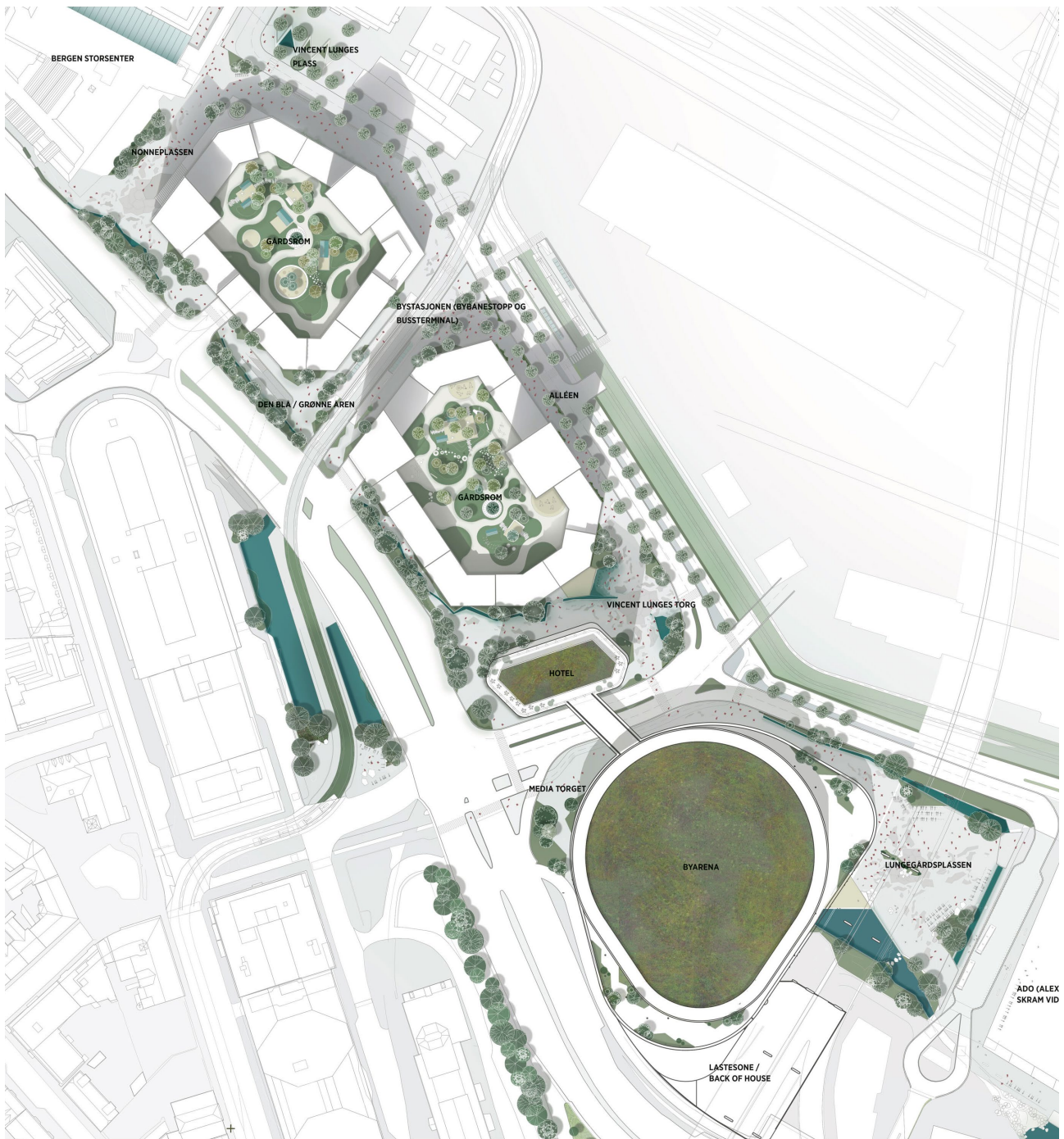
Teamet har tatt med seg tilbakemeldingene fra fase 1 og videreutviklet prosjektet i fase 2 bra. Kvaliteten og helheten av små og store byrom som kobler seg på byveven fremheves spesielt som et godt grep som er videreutviklet godt. De to boligkvartaler som er foreslått passer godt inn i bybildet og gir gode kvaliteter for uteopphold og koblinger mot byrommene på gatenivå. Prosjektet er byvennlig og fint utformet med hjørnene som er kuttet og skaper ulike byrom og en god boligløsning.

Prosjektet virker godt gjennomførbart med god forståelse for byform og uttrykk som er tilpasset byen. Forslaget tar hensyn til eksisterende infrastruktur og kan gjennomføres uten alt for store strukturelle endringer.

Gårdsrommene vil gi gode kvaliteter for opphold, og kan enkelt kobles mot gatenivå. Juryen tror det kan skapes gode nabolag i de to kvartalene, særlig med tanke helheten med byromskvalitetene som er vist langs Lungegårdskaiaen (Østre akse). Uteoppholdsareal i gårdsrom er skjermet mot støy gjennom bygningsstrukturene, men det er likevel utsikt mot landskapet rundt gjennom variasjon i høyde på bygningsvolumene.

Juryen tror på at ideen om bybasen kan være med på å skape en viktig identitet. Men det kreves en variasjon i uttrykk og materialitet for å skape attraktive forbindelseslinjer langsetter. Prosjektet inneholder en serie av ulike typer byrom langs østre akse, som kobles på tilgrensende gangakser. Dette gir opplevelser og luft langs ganglinjene. Det bemerkes spesielt at plassen mellom Bergen storsenter og nytt boligkvarter (Nonneplassen) er et godt grep som svarer ut et behov for oppholdssted knyttet mot storsenteret og en tverrforbindelse mellom øst og vest. Brede gateforløp og serien av byrom gir gode muligheter for sikring av flomveier og lokal håndtering av overvann.

Det er viktig at boligdelen blir knyttet mer ned til byen i den videre bearbeidingen, men det virker løsbart i forslaget. Helheten av byrom og tverrforbindelser byr på gode koblinger mot dagens byvev og bystruktur. Forslaget viser ny sykkelvei langs Lungegårdskaia som kobler seg på traseen mot Møllendal.





«TEAM NORDIC »

Hovedrådgiver:

NORDIC ARCHITECTURE
NNNNNNN

Underrådgivere:

POPULOUS
NNNNNNN

BJØRBEKK & LINDHEIM AS
NNNNNNN

SCHLAICH BERGERMANN PARTNER
NNNNNNN

NORCONSULT
NNNNNNN

ME
NNNNNNN

Byarena og hotell (trinn 1)

Teamet presenterer et kompakt og godt arkitektonisk grep med arena og hotell i et samlet prosjekt på sørsiden av Lunegårdskaiaen. Hotellet er direkte koblet på arenabygget i øst og strekker seg opp i et høybygg fra c +6.00 m. Hovedinngang og foaje til byarena og hotell legges på c +6.00 m. En stor utendørs adkomsttrapp, i nord krysser over Lunegårdskaiaen fra arena og hotell til den nyetablerte plassen. Arena og hotellets arkitektoniske grep baserer seg på tydelige horisontale plan som trapper og forskyver seg oppover i byggets ytre form. Byggets taklandskap har en logikk i forhold til funksjonene i bygget og virker overbevisende i forhold til programmering og tenkt bruk. Takene er grønne og tilgjengelig for besøkende både gjennom hotellet og arenas foaje. Omfanget av de grønne takene fremstår som noe urealistisk. Spesielt taket over selve arena. Juryen mener også at de foreslåtte hovedinngangene bør ligge på bygulvnivå og ikke oppe på +6 m. Å løfte inngangssituasjonen til plan 2 og skape forbindelser over bakkenivå vil trolig ha negative konsekvenser for bylivet langs østre fasade.

Grepet gir god plass til et stort byrom og samlede gangakser i nord. Den foreslåtte Wandeplassen har høy kvalitet. Prosjektet svarer ut planmyndighetenes krav om et stort, samlande byrom som et nav for flere akser/ganglinjer og fremtidig uteoppholdsareal. Forslaget er det eneste som

skaper et byrom med rikelig med sol og gode støyforhold. Løsningen vil også gjøre det mulig å oppfylle mua-krav til fremtidig boligbebyggelse. Det er gode tanker om programmering av byrommene rundt bygget.

Sambruk hotell og byarena virker riktig og overbevisende. Å bygge hotell og arena sammen er bra og gir mange driftsforedelere og dermed gjør prosjektet mer økonomisk gjennomførbart. Samtidig er det forslåtte grepet er avhengig av flytting av veien, som skaper en usikkerhet. Deler av foajeen og konstruksjon for utendørstrapp ligger langt over dagens vei.

I forhold til et by- og landskapshensyn fremstår arena og hotellbygget som noe voldsom i konteksten. Byggets fjern- og nærvirkning fremstår lite raffinert og ute av skala med omgivelsene.

Hotelllets utforming bør bearbeides i den videre bearbeiding. Hotell bør møte bakken på en mer overbevisende måte. Teamet har jobbet godt med tilbakemeldingene om hotell og arena fra Fase 1, og optimalisert ankomstsituasjonen til arena

(inngang på gatenivå) samt forbedret det arkitektoniske uttrykket på arena/hotell. Sambruk arena- hotell fremstår som et godt grep i trinn2.

Utvidet konkurranseområde (trinn 2)

Plangrepet for utvidet konkurranseområde baserer seg på beliggenheten til dagens bybanetrase. Det foreslås ny bussterminal i nordre kvartal nærmest kjøpesentret og parkeringsanlegg under både felt A og B.

Boligene er utformet som punkthus med relativt lik høyde og med felles gårdsrom på et nivå over bussterminalen i nord og over næringsarealene i syd. Juryen mener det er fint å løfte gårdsrom en etasje opp, men det må også etableres gode koblinger mot gatenivå. Forslaget gir mulighet for gode koblinger ned mot bygulvet. Generell er det et godt gjennomarbeidet bakkeplan med flere gode kvaliteter med gode koblinger i byen.

Punkthustypologien som er presentert for bygarasjetomta fremstår noe høy og fremmed i Bergen. Gårdsrom og forholdet mellom høyde bygg og uteareal virker noe

ubalansert. Juryen er usikker på om det er tilstrekkelig bredde til å skape gode fellesarealer mellom byggene. Punktbyggenes plassering og måten de møter bakken kan skape noen positive byromskvaliteter men er lite utviklet og raffinert.

Grepet med punktbygg muliggjør gode lysforhold og fine utsiktsforhold fra gårdsrommet og leilighetene, men samtidig gjør det håndtering av støy utfordrende. Både boligbygg og gårdsrom vil bli utsatt for mye støy.

Kollektivterminal er foreslått som en hybrid løsning, delvis med holdeplasser ute langs veien og inne i terminalen. Terminalen er noe underdimensjonert og to forskjellige innganger og utganger kan være sikkerhetsmessig utfordrende. Parkeringsanlegg er ikke illustrert, men er tenkt i kjeller under begge kvartalene og koblet sammen under bybane traseen.

Wandeplassen er vist som et raust og godt byrom og har et stort potensial. ADO plassen som aktivitetspark kan fungere godt. Gateforløpet Fjøsangerveien og Lungegårdskaien er vist som likeverdige handelsgater med sykkelvei i øst. Juryen har tro på at man må utvikle østre akse først i påvente av nedskalering av trafikk i Fjøsangerveien. Illustrasjoner fra fase 1 viser god kompetanse på overvann og utforming av byrom, og man har tro på at man kan skape en god helhet av byrom som også sikrer flomveier og lokal håndtering av overvann. Prosjektet har gode koblinger til øvrig bystruktur. Kollektivterminalen fordrer ombygging i Fjøsangerveien, da forslaget baseres seg på delvis terminal ute i gateløpet. Dette er premisser som man ikke har kontroll på. Kollektivterminal med to etasjer terminal opp eller ned i kjelleren fremstår ikke realistisk. Det er illustrert innkjøringssituasjon midt i Fjøsangerveien, under bybanen. Det stilles spørsmål til om dette er en god løsning, med tanke på varelevering ned.



Åpningen av Byarenaen, en tur gjennom Fjosangerveien



Hverdagsliv i nabolaget, konkurranse i Bergen



Hverdagsliv i nabolaget, konkurranse i Bergen



Hverdagsliv i nabolaget, konkurranse i Bergen



Hverdagsliv i nabolaget, konkurranse i Bergen



Hverdagsliv i nabolaget, konkurranse i Bergen





«TEAM 3XN»

Hovedrådgiver:

3XN

Jan Ammundsen
Jesper Bork

Underrådgivere:

ARUP

Matthew Holden

ASPLAN VIAK

Monica Stoknes

SMEDSVIG

Arne Smedsvig

GXN

My Lunsjö

En ambisjon om å holde bebyggelsen så lavt som overhodet mulig er prosjektets hovedgrep. Prosjektet fremstår interessant arkitektonisk med en klar form og gjennomgående fasadeuttrykk, men den tydelige formen og ideen om å holde det lavest mulig, har fått negative konsekvenser for byrom, manglende variasjon og nærvirkningen fra gatenivå. Det at bygget har så stort fotavtrykk, har negative konsekvenser for byrommene rundt bygningene. Rommene fremstår delvis som restareal i skyggen eller under motorveien, noe som gjør det utfordrende å skape grønne, levende byrom.

De ulike byrommene er lite utviklet programmessig. Fortau og byrom rundt arena og hotellet er i minste laget og i en situasjon hvor et stort arrangement avvikles i arena vil det kunne føre til sikkerhetsutfordringer og behov for sperring av vei foran inngangen.

Prosjektet etablerer en kobling mellom hotell og arena på toppen med en utendørs og innendørs forbindelse og takhage. Sambruk mellom hotell og arena virker ikke løst. Det stilles spørsmål til om sambruk hotell-arena er løsbart innenfor forslaget slik det er vist.

For å holde hotellets høyde/størrelse nede opereres det med romstørrelser og standarder som ikke er vanlig i Norge. Flere av rommene er vendt inn mot ganske små indre gårdsrom.



Arenaens takhage er forbundet med en offentlig tilgjengelig trapp/rampe helt ned til fortauet. Denne forbindelsen oppleves som tvungen og det er lite sannsynlig at den blir benyttet i stor grad. Det er lagt stor vekt på bruk av takflatene, men juryen stiller spørsmål om at dette forringer bylivet på bakkenivå. I denne delen av Bergen mener juryen at man er nødt til å skape gode byrom på bakkenivå. Det mangler en diskusjon/bevisst holdning til aktivisering av takflaten som er tillagt mye fokus i illustrasjonene. En attraksjon og/eller forbindelse til innvendig program kunne muligens styrket ideen.

De lave byggene er positiv for fjernvirkningen av prosjektet. Nærvirkningen av bygget fra gatenivå virker ruvende med kompakte og lukkede bygg. Innganger på gateplan er imidlertid et godt grep som gir puls og liv til bygulvet, men det stilles spørsmål til om plassering av hovedinngang i sør/øst er riktig ut fra naturlig henvendelse i forhold til sentrum og ganglinjer. Byplassen er i all hovedsak en trafikkert vei (Lungegårdskaia) med fortau på sidene, og det stilles spørsmål til om dette har gode nok kvaliteter for opphold. Prosjektet har gode intensjoner for åpne overvannsløsninger og grønne byrom. Forslaget viser mulig åpning av kanal vest for arena, noe som er et interessant forslag.



Norske arkitekters landsforbund (NAL)

Norske arkitekters landsforbund (NAL) er en fagideell medlemsorganisasjon for over 4300 arkitekter i Norge. NAL arbeider for å fremme god arkitektur og stedsutvikling, og utvikler forbildeprosjekter innen miljø og bærekraft med våre samarbeidspartnere. Vårt mål er å øke miljøkompetansen og tverrfagligheten blant arkitekter, planleggere og øvrige aktører i byggesektoren.

Arkitektforbundet.no

Norske Arkitektkonkurranser (NAK)

Norske Arkitektkonkurranser (NAK) er den eneste publisasjon i sitt slag, der arkitektkonkurransene dokumenteres på en systematisk og profesjonell måte. Her presenteres både vinnerprosjektet og de øvrige premierte, innkjøpte og hedrede utkastene, samt de sentrale deler av juryens kritikk. NAK oppleves av oppdragsgiver som et nyttig redskap i det videre arbeid med gjennomføring av byggesaken, samt at det gir god «markedsføring» for oppdragsgiveren og for prosjektet som skal realiseres.



Norske arkitekters
landsforbund

Josefines gate 34
NO-0351 Oslo

nal@arkitektforbundet.no
arkitektforbundet.no